

OBJAVLJIVANJE U ČASOPISIMA I KIBERNETIČKI KRIMINAL

Kibernetički kriminalci ukrali su identitet dvama uglednim europskim znanstvenim časopisima postavljajući na internet njihove krivotvorene mrežne stranice. Riječ je o multidisciplinarnom švicarskom časopisu *Archives des Sciences* utemeljenom još 1791. godine i austrijskom botaničkom časopisu *Wulfenia*. Varalice su na krivotvorenim mrežnim stranicama tih časopisa naveli ne samo njihove autentične nazive već i njihov faktor odjeka (*Impact Factor*), poštansku adresu i ISSN. Budući da ni jedan od navedena dva časopisa nije imao vlastite mrežne stranice, postali su lak plijen varalicama. Npr. upiše li se u neku internetsku tražilicu *Archives des Sciences* ili *Wulfenia Journal*, na prvom mjestu pojavit će se poveznica na lažne mrežne stranice tih časopisa. Na lažnim stranicama časopisa *Wulfenia* piše da te stranice nisu službene stranice botaničkog časopisa *Wulfenia*, već multidisciplinarnog časopisa *Wulfenia*. Klikne li se, međutim, na tim stranicama na poveznicu *Thomson Reuters*, dobije se podatak o uvrštenosti botaničkog časopisa *Wulfenia* u *Science Citation Index Expanded*.

Krivotvorenim mrežnim stranicama varalice su privukli stotine znanstvenika koji su platili tražene pristojbe za objavljivanje svojih radova u tim časopisima. Za objavljivanje u oba časopisa plaća se više od 500 američkih dolara, a novac treba platiti na račune dviju banaka u Armeniji.

Na mrežnim stranicama *Landes Museum Kärnten*, izdavača botaničkog časopisa *Wulfenia*, dano je upozorenje o čak trima krivotvorenim mrežnim stranicama tog časopisa. Najavljeno je i uskoro objavljivanje sadržaja i sažetaka objavljenih brojeva od 2002. do 2011. Spomenimo da originalni časopis izlazi jednom godišnje, a prema informaciji na krivotvorenim mrežnim stranicama jednom mjesečno. Švicarski časopis *Archives des Sciences* izlazi dva puta godišnje, a prema informaciji na lažnim mrežnim stranicama jednom mjesečno.

Krivotvorene mrežne stranice oba časopisa izgledaju tako uvjerljivo da su prevarile i stručnjake *Thomson Reutersa*, proizvođača bibliografske baze podataka *Web of Science* i *Journal Citation Reports* u kojem se svake godine objavljuju faktori odjeka časopisa uključenih u *Web of Science*. Ipak u svibnju 2012. postali su sumnjičavi i od izdavača švicarskog časopisa tražili objašnjenja o razlikama između sadržaja tiskanog izdanja i onog na mrežnim stranicama te razlici o učestalosti izlaženja.

Urednici navedenih časopisa saznali su za krivotvorine još 2012. godine, ali do danas (ožujak 2013) se nije ušlo u trag varalicama niti su lažne mrežne stranice skinute s interneta. Jedinica švicarske policije zadužena za kibernetički kriminal ustanovila je da su lažne mrežne stranice časopisa *Archives des Sciences* smještene na neki od poslužitelja u Sjedinjenim Američkim Državama pa su njihove mogućnosti djelovanja ograničene. Austrijska policija uspjela je zatvoriti lažne mrežne stranice časopisa *Wulfenia* u Austriji, ali ne i u drugim državama.

Izvor

D. Butler: Sham journals scam authors. *Nature*, Vol. 495, Issue 7442, 27 March 2013.

<http://www.nature.com/news/specials/scipublishing/index.html>

Nedjeljko Frančula, Dražen Tutić